

FAZA NEGATIVIZMA I PRKOSA

Prkosno i negativističko izražavanje djece izraz je želje za većom samostalnošću te ispitivanja granica moguće samostalnosti. Pojam negativizam koristi se za ponašanje koje je karakteristično kada je najčešći odgovor na naredbu NE. Prvu pojavu negativizma primjećujemo kod djeteta starosti 15-24 mjeseci. Zatim oko 2. godine dolazi do kratkotrajnog mirnog razdoblja da bi u razdoblju od 2,5-3 godine nastupilo burno razdoblje koje je poznato kao *kriza treće godine* ili *faza prkosa, negativizma i otpora*.

Kako se dijete ponaša?

Dijete je kruto i zahtjevujuće. Sve mora biti kako ono hoće i to sada i ovdje. Ne podnosi odlaganja. Mnogo toga jednostavno neće. Odupire se zahtjevima, namjerno krši pravila, a najčešći odgovor na naredbu je NEĆU. Neka djeca prkose pasivno. Na zahtjev odgovaraju tako da uporno šute, okreću glavu u stranu, odbijaju hranu ili odbijaju obaviti nuždu iako su to donedavno normalno činili. Ignoriraju zahtjeve odraslih kao da ih ne čuju ili ne dozvoljavaju da ih se podigne jer se učine vrlo krutim ili mlitavim. Neka djeca prkose otvoreno. Svoje NE viču, snažno udaraju nogama, grebu, tuku sve oko sebe ili samoga sebe, bacaju se na pod, lupaju glavom u zid i sl. Ponekad su vrlo agresivna ili prema drugima ili prema sebi. Napadi prkosa mogu biti emocionalno vrlo snažni, toliko snažni da dijete gubi vezu sa okolinom, zaboravi zbog čega prkosi pa ako mu se želja i ispuni nastavi prkositi. Takvi napadi obično traju 1-3 minute. Nakon toga dijete se smiri i postaje prijateljski raspoloženo bez obzira da li smo želju ispunili ili ne.

SAVJETI RODITELJIMA

Prkosne reakcije ne treba doživljavati kao napad na roditeljski autoritet (to čini samo da bi me naljutio). One su povezane sa buđenjem djetetove samosvijesti. Dijete dolazi do spoznaje da i samo može nešto htjeti ili ne i da puno toga može i samo. Svako takvo ponašanje kod djeteta u funkciji je obrane svojeg tek probuđenog JA. Za vrijeme prkosnog ponašanja uzaludno je razgovarati sa djetetom, pokušati ga umiriti. Dijete nas često uopće ne čuje. Razgovor treba ostaviti za kasnije kada i mi i dijete budemo smireniji. Najbolje je ignorirati ponašanje, pokazati da nam nije zanimljivo. Treba koristiti što manje upozoravanja i zabrana (stvari koje ne smije maknuti iz njegova dosega). Pokušajte izbjegavati izricanje naredbi i zabrana strogo. Što će naredba biti izrečena strože to će prkosna reakcija biti jača. Ponašanja koja su opasna za dijete ili okolinu treba jasno prekidati i usmjeravati djetetovu pažnju na neku drugu bezopasnu aktivnost. Trebamo biti dosljedni u postupcima. Želju treba ispunjavati odmah ili je ne ispuniti uopće. Važno je svakodnevno ispunjavati djetetovu potrebu za osamostaljivanjem (omogućiti dovoljno vremena za samostalno odijevanje, hranjenje i sl). Ne omaložavati dijete nego mu davati priznanje za nešto što već samo zna učiniti. Prkosno ponašanje ne treba zabrinjavati. Ako ne postoje dodatni loši odgojni utjecaji sazrijevanjem i socijalizacijom ono će se izgubiti.

Julija Biškup, odgojitelj